

Zeven teksten als basis

Een dienst van Woord en tafel

Voorganger: Ds. Erik van Halsema

Schriftlezingen: Jesaja 43: 9-13a; Matteüs 5: 13-16;

in de overweging klinken Johannes 3:16, Johannes 18:37, Lucas 19:10, Marcus 10:45, Johannes 10:10, Marcus 1:37 en Matteüs 10: 34

Inleiding op het thema

Ongeveer honderdtachtig mensen hebben de afgelopen maand meegedaan aan één van de 15 ken-je-Mij-gesprekken. In die bijeenkomsten bespraken we zeven woorden uit de mond van Jezus. Die teksten staan vanmorgen ook centraal.

Straks in de overweging zal ik drie dingen doen met elk van die zeven teksten. Bij elk woord vertel ik eerst iets over wat er staat, vaak gebruik makend van de verslagen van de gesprekken. Dan zeg ik kort iets over hoe dit woord van Jezus anno 2026 zo kunnen klinken. En tot slot stel ik er twee vragen over. Eerst een vraag tot ons als verzamelde geloofs-gemeenschap. En dan een vraag tot ieder van ons persoonlijk.

Overweging

1 - Johannes 3: 16 *Want God had de wereld zo lief dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.*

Wat een tekst om mee te beginnen! Het is de tekst die in de gesprekken het meest gekozen is. Bijna een derde van de deelnemers heeft deze tekst gekozen. Iemand zei: “deze tekst is mijn bron. Hier keer ik steeds naar terug”. Maar de tekst leverde ook vragen op: - hoe zit dat zit met de mogelijkheid van ‘verloren gaan’? - en hoe exclusief is het wat hier staat over de noodzaak van geloof? - en wat is ‘eeuwig leven’ eigenlijk? Voor Johannes is dat hier en nu al te proeven, maar hoe dan? Daar kom ik straks nog op terug.

Wat anno 2026 vooral opvalt aan deze tekst dat is vooral dat hier niet in algemene termen over God gesproken wordt. Deze God is niet algemeen maar particulier, niet overal te vinden maar specifiek. Deze tekst moet je lezen vanuit het Oude of Eerste Testament waar God klein begint, heel exclusief, in Israël, een klein volk te midden van de grootmachten. Uiteindelijk blijft maar een kleine, heilige rest over. Meer is het niet.

In het Nieuwe Testament gaat het ook zo. In Jezus als rondreizende prediker en genezer wordt Israël weer opgericht. Zoals Israël Gods zoon was, zo is Jezus Gods Zoon – geschonken aan de wereld, geschonken aan ons, als eersteling van een grote oogst. Daar begint het mee in de kerk als volk van God.

Durven wij dat aan als gemeente rond De Lichtbron? – hier beginnen? Zo klein beginnen? Durven wij dat elk van ons dat aan? Beginnen niet met een God van macht en kracht, maar één die klein begint – als een woord van belofte?

2 - Johannes 18: 37 *Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat Ik zeg.*

Dit is de tekst die in de bijeenkomsten van afgelopen maand het minst gekozen is. Wat ons in de weg zat was het woord 'waarheid'. Dat woord klinkt velen van ons te massief in de oren. Ook weten wij van mensen die aan de haal gaan met hún waarheid en die willen opdringen aan anderen. Hoeveel misbruik is er wel niet gemaakt van een heilig geloof in jóuw waarheid...

En toch. Misschien is dit wel de meest actuele tekst van de zeven teksten? Want de waarheid ligt onder vuur. Het wordt met de dag moeilijker om te onderscheiden tussen waar en nep. Steeds vaker zie je iets langskomen waarvan je niet meer kunt zeggen of het echt is of niet. Is iets een bewezen feit of alleen maar de zoveelste mening? Is het dan genoeg om te zeggen dat ieder zijn of haar eigen waarheid heeft? En het daarbij laten?

Gekomen vanuit die wereld, hoe klinkt het dan als Jezus zegt dat hij gekomen is om 'van de waarheid te getuigen'? Gaat het om ware informatie? Of misschien eerder om een waarheid die ons bestaan in een nieuw licht zet? Hoe komen wij als gemeente, hoe komen wijzelf mogelijk in het licht te staan van een waarheid die bevrijdend is?

Voor dit moment laat ik het hierbij. Later in dit voorjaar zal ik deze tekst op een zondagmorgen terug laten komen, want hier is nog veel meer over te zeggen.

3 - Lucas 19: 10 *De Mensenzoon is gekomen om te zoeken en te redden wat verloren was.*

Jezus als Zoon is hier helemaal als zijn Vader. Want in het Oude Testament horen we over een God die hartstochtelijk mensen zoekt. Hij houdt niet op mensen te roepen en is uit op redding. Zo ook Jezus. Ruimhartig gaat hij op zoek en wil redden, uit dwang, uit isolement. Hij zoekt kwetsbare mensen op. Zoals ergens anders staat: '*Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars*'.

Hoe lezen we dit woord anno 2026? Onze cultuur houdt ons voor dat redding uit onszelf moet komen. Wij moeten onszelf redden. Wij moeten het zelf doen. Maar daar gaan mensen aan kapot, alles zelf moeten doen, jezelf moeten redden. Diep in onszelf willen wij gezocht worden. Niet alleen door onszelf maar ook door een ander.

Voor ons als geloofsgemeenschap: kunnen mensen die hier binnen komen ervaren dat zij hier gezocht worden? Dat je kwetsbaar mag zijn? Mag je laten weten dat je je niet zelf kunt redden?

En dan ook voor ieder van ons: wil ik mij laten raken, mij laten zoeken, mij laten redden?

4 - Marcus 10: 45 *De Mensenzoon is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losgeld voor velen.*

Het woord 'losgeld' en alles wat daarmee samen hangt is een zwerfsteen in het evangelie van Marcus. Het wordt niet uitgelegd. Dat gaan we niet nu doen maar op een later moment. Maar het heeft er wel voor gezorgd dat mensen deze tekst níet gekozen hebben als een inspirerende. Omdat ze bijvoorbeeld hebben meegemaakt dat deze tekst door anderen gebruikt werd als een meetlat van goed christen zijn. Maar er zijn ook velen die deze tekst juist wél hebben gekozen, vanwege het thema van zelf willen dienen. Want daar raken we aan een kern van het evangelie.

Met zo'n tekst gaan we anno 2026 wel wat tegen de stroom in. Waarom zou je willen dienen? De minste willen zijn? Iets doen zonder er een beloning voor terug te verwachten? 'Dienend leiderschap' is een gevleugelde en inspirerende term. Maar de cynicus zal zeggen dat bepaalde machthebbers op aarde – ik hoef geen namen te noemen – laten zien dat je veel verder komt door juist níet dienend te zijn.

Hoe kunnen wij – in samenspraak met elkaar – als geloofsgemeenschap dienend aanwezig zijn in onze leefomgeving? Waar kunnen wij een bijdrage leveren, hoe bescheiden ook, op een plek waar gaten vallen? Hoe kunnen wij samen zoeken naar de 'vrede voor onze stad' – zoals in het boek Jeremia staat? En waartoe worden wij zelf geroepen? Wat kan mijn bijdrage zijn, op de plek waar ik woon en werk?

5 - Johannes 10: 10 *Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid.*

Ik had aangekondigd dat ik terug zou komen op de term 'eeuwig leven' bij Johannes. Een antwoord op de vraag wat dat betekent wordt hier gegeven: *Leven in al zijn volheid*. Of zoals andere vertalingen zeggen: 'leven in overvloed'. Tegenover dat wat noodzakelijk is om te leven (water, eten, kleding en een dak boven je hoofd) gaat het hier over datgene wat het leven echt compleet maakt, vol.

Anno 2026 wordt dat vaak misverstaan in het zogenaamde welvaartsevangelie. Maar het gaat hier niet over het materiële. Het gaat eerder over een vorm van levenskunst. Een vorm van kijken en luisteren in de werkelijkheid met de ogen en de oren van Gods Geest. Dan kan een mensenleven vol worden of overvloedig. Dan kan er leven komen in een doods bestaan. Misschien helpt het om er een tekst van Paulus bij te halen. Die schrijft ergens: *We worden van alle kanten belaagd, maar raken niet in het nauw. We worden aan het twijfelen gebracht, maar raken niet vertwijfeld. We worden vervolgd, maar worden niet in de steek gelaten. We worden gevelde, maar gaan niet te gronde.* Wat Paulus hier ervaart is leven, echt leven, opstandingsleven. Johannes noemt dat: 'eeuwig leven'.

Hoe kunnen wij ons als geloofsgemeenschap oefenen in deze vorm van levenskunst? En hoe kunnen wij dat ieder afzonderlijk? Hoe kunnen wij elkaar daarbij helpen – ook ouderen aan jongeren?

6 - Marcus 1:37 *Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat Ik ook daar het goede nieuws kan verkondigen. Daarvoor ben Ik immers op weg gegaan.*

Over deze tekst ben ik heel kort. Als we zover zijn gekomen, compleet met een verlangen naar een levensstijl waarin iets van God te vinden is, dan wil je dat ook delen met een ander. Dan wil je ook ergens anders heen gaan – zoals Jezus ook deed. Misschien durf je op je werk of in je buurt of in je sportvereniging wel eens iets te vertellen over je geloof, en wat je zoekt in de kerk.

Welke vragen daarbij horen dat ligt voor de hand: Hoe kunnen wij elkaar moed geven om dat ook te durven? Kunnen we elkaar voorleven hoe je dat zou kunnen doen? Kennen we voorbeelden van 'ergens anders heen gaan' – en dat dat lukt? Ongeforceerd maar gewoon omdat het gebeurde?

Onze tijd is anders dan een halve eeuw terug. Jongeren vandaag de dag staan neutraal tegenover geloof en kerk. Kunnen ze dan ook bij ons binnen komen?

7 - Mattheüs 10: 34 *Denk niet dat Ik gekomen ben om op aarde vrede te brengen. Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.*

Eén van de minst gekozen teksten tijdens de gesprekken. Logisch, want wat moeten wij nu met Jezus en een zwaard? Het helpt niet zoveel om uit te leggen dat het in de oorspronkelijke context gaat om een symbolisch zwaard in de zin van conflicten tussen familieleden waarvan de één Jezus wel en de ander Jezus niet volgt.

En toch zegt deze tekst ons misschien wel meer dan ons lief is. Als Jezus' woorden werkelijk iets nieuws zeggen, ons een andere waarheid schenken dan de waarheid van alledag, als de boodschap van de profeten en de evangelisten ook één grote aanklacht bevat tegen hoe het toegaat op onze aarde, ja ook in ons eigen soms al te brave leven – dan brengt Jezus inderdaad een zwaard. Dan zou het woord 'kerk' ook kunnen staan voor een tegencultuur, voor een groep mensen waar het ten diepste anders is.

Grote woorden? Jazeker, heel grote woorden en het is ook geen ramp als we er niet zoveel van maken. Maar toch: wat gebeurt er als we in het evangelie niet alleen een 'ja' van God zien tot ons zoals we zijn – en wat hebben we dat nodig! – maar ook een 'neen'? Een 'neen' tegen alles wat het leven stukmaakt, wat mensen klein houdt?

Dat levert dan deze vragen op: - tot ons als gemeente: waar en wanneer hebben wij ooit 'neen' gezegd of gaan dat nog doen? - tot onszelf: wanneer had ik eigenlijk 'neen' moeten zeggen en heb ik het niet gedurfd of ontbrak mij de moed?

Zo zijn we aan het eind gekomen van de zeven woorden.

Nu laten we de woorden klinken die het leesrooster ons voor vandaag heeft aangereikt:

Matteüs 5: 13-16

Jullie zijn het zout van de aarde.

Maar als het zout zijn smaak verliest, hoe kan het dan weer zout worden gemaakt? Het dient nergens meer voor, het wordt weggegooid en vertrapt.

Jullie zijn het licht voor de wereld. Een stad die op een berg ligt, kan niet verborgen blijven.

Je steekt ook geen lamp aan om hem vervolgens onder een korenmaat weg te zetten, nee, je zet hem op een standaard, zodat hij licht geeft voor ieder die in huis is.

Zo moet jullie licht schijnen voor de mensen, zodat zij jullie goede daden kunnen zien en eer bewijzen aan jullie Vader in de hemel.

We ronden af. Straks komen we in de benen. Om brood en wijn te ontvangen. Als leeftocht voor onderweg.

- Om ons voor ogen te houden dat Jezus kwam om ons te herinneren aan het eeuwige, ware leven.

- Met dat ik mijn handen open om een stukje brood te ontvangen kan mij een waarheid opgaan over onze wereld en onszelf.

- Je voelt je gezocht en gered.

- Voordat we echter in de benen komen om te ontvangen hebben we echter eerst gegeven – aan de armen. Om te voorkomen dat we ons anders een oordeel zouden eten en drinken. Eerst dienen en geven we, dan ontvangen we.

- Zo vormen we een kring waarin het leven in al zijn volheid kan worden ervaren.
- Gesterkt door brood en wijn gaan we naar buiten, naar andere plaatsen.
- En durven we als het nodig is ook 'neen' te zeggen.

Zo sterken brood en wijn ons om inderdaad te zijn: zout van de aarde en licht voor de wereld.

ds. Erik van Halsema

